

به نام خداوند بخشنده و مهربان

درسنامه تشخیص بالینی (شرح حال و معاینه)

نویسنده:

مارک اچ سوارتز

مترجم:

محمد متین پور، رضا خانجانی

سرشناسه : سوارتز، مارک

Swartz, Mark H

عنوان و نام پدیدآور : درسنامه تشخیص بالینی (شرح حال و معاینه) / مارک اچ سوارتز؛ ترجمه محمد متین پور، رضا خاتجانی

مشخصات نشر : صهبای دانش، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی اصفهان.

مشخصات ظاهری : ۵۹۰ ص.مصور (رنگی)

شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۵۶۹۲-۰۵-۲

وضعیت فهرست نویسی : فهرست نویسی قبلی

یادداشت : فهرست نویسی براساس اطلاعات فیفا.

یادداشت : عنوان اصلی: Textbook of physical diagnosis: history and examination

موضوع : تشخیص فیزیکی -- دستنامهها

موضوع : بیماران -- شرح حال -- دستنامهها

شناسه افزوده : متین پور، محمد، مترجم

شناسه افزوده : خاتجانی، رضا، مترجم

شناسه افزوده : دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی اصفهان

رده بندی کنگره : ۷۶۹۲/۴۰۹۱ ۱۳۸۱

رده بندی دیویی : ۰۷۵۴/۶۰۶

شماره کتابشناسی ملی : ۸۱-۳۲۸۵۱

درسنامه تشخیص بالینی (شرح حال و معاینه)

نویسنده: مارک اچ سوارتز

مترجم: محمد متین پور، رضا خاتجانی

ناشر: صهبای دانش

تیراژ: ۲۰۰ جلد

نوبت چاپ: اول/ ۱۳۹۲

قیمت: ۷۴۰۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۶۹۲-۰۵-۲

تلفن: ۰۹۱۲۳۵۹۱۴۴۳-۶۶۴۰۶۴۷۷

این کتاب توسط آقایان دکتر محمد متین پور و دکتر رضا خانجانی

با همکاری اعضاء هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان

ترجمه شده است:

گروه همکاران

دکتر هوشنگ احمدیان :

استادیار گروه چشم

دکتر احمد رضا اخوت :

استادیار گروه گوش و حلق و بینی

دکتر علی اصیلیان :

استاد گروه پوست

دکتر اکبر بهداد :

دانشیار گروه جراحی

دکتر علی اکبر توسلی :

دانشیار گروه داخلی

دکتر جواد فیض :

استادیار گروه اطفال

دکتر عطاءالله قهیری :

استادیار گروه زنان و زایمان

دکتر هادی کریمزاده :

استادیار گروه داخلی

دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان

مقدمه نویسنده

اگر چه چند سال از نخستین چاپ «درسنامه تشخیص بالینی، شرح حال و معاینه» گذشته است، اما هنوز احساس می‌کنم این کتاب رویکردی جدید به تشخیص بالینی و تصویر تازمهای آن را ارائه می‌کند. تلاش کرده‌ام با شرح و بحث دقیق پاتوفیزیولوژی و تأکید بر عنصر انسان‌گرایی، اهمیت رویکرد پزشکان «قدیمی» را به مریض، نشان دهم. «نخستین کمک این درسنامه»، چنان که در مقدمه چاپ اول بیان شده است، «ایجاد چارچوبی برای ارزیابی بیمار به گونه‌ای بشر دوستانه است». کتاب، گهگاه روی بیمار متمرکز می‌شود: نیازها، مشکلات و نگرانیهای او. این فلسفه، از چاپ اول تاکنون، در دنیایی که مراقبتهای انجام شده به سرعت در حال تغییرند، بدون تغییر باقی مانده و حتی اکنون از هر زمان دیگری پایدارتر است. این کتاب برای تمام دانشجویان سیستم مراقبتهای بهداشتی، طراحی شده است، که یاد می‌گیرند چگونه ارتباط مؤثری با مریض برقرار کرده و او را معاینه نمایند و مشکلات بالینی‌اش را ارزیابی کنند.

از همان ابتدای چاپ اول، به وضوح بیان شده که فردی که مراقب سلامتی دیگران است، خود باید دید کاملی نسبت به احساسات، تمایلات و نقاط ضعف و آسیب‌پذیر خود داشته باشد. شرح حال و معاینه بالینی را نباید در حد اعمالی که یک روبروت انجام می‌دهد، ساده انگاشت بلکه این دو روند، نیاز به آگاهیهای درونی و مهارتهای فنی دارند. در عصر فن‌آوری پیشرفته پزشکی، باور به اهمیت شرح حال و معاینه بالینی نسبت به اعمال و آزمونهای دیگر روز به روز بیشتر می‌شود. در حالی که هزینه‌های پزشکی سر به فلک می‌زنند، ما باید به پزشکان دو تا از ارزشترین، ولی ارزشمندترین، ارزیابی‌های پزشکی یعنی شرح حال و معاینه بالینی را بیاموزیم. این کتاب اساس و پایه خود را بر آشنایی با مراقبتهای اولیه گذاشته است و در عین حال بر برخورد کامل با بیماری تأکید زیاد دارد. به موازات این امر، کتاب روی بیماران به عنوان افرادی که از بیماری رنج می‌برند و نه به عنوان تابلوی تظاهرات بیماری، تأکید می‌کند.

در سال ۱۹۸۹، کمی پس از اولین چاپ کتاب، در مجله New England Journal of Medicine به عنوان «استاندارد طلایی» و «کتابی که می‌تواند در معاینه بالینی همتای خوبی برای Gray در آناتومی باشد» نام برده شد. در طی چند سال اخیر، نقدهای عالی بسیاری از کتاب نشده و استقبال دلگرم‌کننده‌ای از کتاب هم در ایالات متحده و هم در خارج از آن صورت گرفته است، تا جایی که تاکنون به بسیاری از زبانهای خارجی ترجمه شده است. Journal Of General Internal Medicine در سال ۱۹۹۴ نسخه دوم کتاب را در بونته نقد گذاشت و نوشت «... سازمانبندی، استفاده وسیع از عکسهای رنگی، آسان بودن مطالعه کتاب، رویکرد بالینی - آسیب شناختی کاربردی، و وجود یک فلسفه بیمار - محور درسنامه تشخیص بالینی را به عنوان اولین و برترین کتاب در نوع خود مطرح کرده است». Annals Of Internal Medicine اینگونه از کتاب تمجید کرده است: «درسنامه‌ای استاندارد برای یادگیری شیوه نوشتن شرح حال و مهارتهای معاینه بالینی».

در نقدهای متعدد، تک نویسنده بودن این کتاب به عنوان مزیت قابل توجه آن در مقایسه با سایر کتابها که چند نویسنده دارند،

شده‌اند و تمام تصاویر با متن کتاب منطبق شده‌اند. مشتاقانه تمام نظرات و نقدهای گوناگون ارائه شده برای کتاب را مطالعه کرده و آمادگی انجام تغییرات لازم را در چاپ حاضر داشته‌ام.

در این چاپ، دو فصل جدید به کتاب اضافه شده است. تفاوت‌های فرهنگی از قسمتهای مهم دو چاپ قبیل کتاب بود ولی در این قسمت به صورت یک فصل مفصل‌تر ارائه شده است^(۱). آگاهی دانشجویان از تأثیر فرهنگ بر شالوده بیماری در دنیای امروز الزامی است. فصل جدید تفاوت‌های فرهنگی، اختلافات نژادی موجود در برقراری ارتباط، رژیم غذایی و روابط خانوادگی و عقاید و رویکردهای بهداشتی گوناگون را مورد بحث قرار می‌دهد.

دیگر فصل جدید کتاب در رابطه با ارزیابی بیماران اورژانسی است. وضعیت این بیماران را باید سریعاً بررسی کرد بگونه‌ای که امکان ارائه مراقبتهای مناسب برای آنها فراهم شود. این فصل کتاب بررسی اورژانسی بیمارانی را که مبتلا به بیماریهای تهدید کننده زندگی هستند توضیح داده و حاوی دو الگوریتم است که ارزش آنها ثابت شده است.

فصل مربوط به تصمیم‌گیری بالینی بطور کامل باز نویسی شده است تا درک ما را از این جنبه بسیار مهم مراقبت از بیمار، به بهترین شکل منعکس کند. سایر فصلهای کتاب نیز بازبینی شده و در موارد لازم تغییر یافته‌اند. با تغییر زمان، استانداردهای تشخیص بالینی نیز تغییر می‌کنند. بنابراین بسیاری از آزمونهای که در چاپهای قبلی عنوان شده بود، در این چاپ تغییر کرده یا حذف شده‌اند.

آگاهی از اختلالات تنشی پس از ضربه (PTSD) و تظاهرات گوناگون آن در طی دهه گذشته به میزان بسیار زیادی افزایش یافته است. به همین دلیل تأکید ویژه‌ای بر این مشکل فراگیر نموده‌ام. سوء استفاده‌های جسمی و جنسی از کودکان، سالمندان، مستخدمین و ... روند رو به رشدی داشته‌اند و عدم تشخیص و کمک به قربانیان بسیار شایع است. فصل دوم کتاب حاوی اطلاعات اساسی است که به دانشجویان در تشخیص و معالجه این مشکل اساسی کمک می‌کند.

برای ارتقاء سطح کتاب، بیش از ۱۷۰ عکس رنگی جدید اضافه شده است. از آنجایی که جهانگیر شدن ایدز اولین بار در سال ۱۹۸۱ تشخیص داده شد، دانش ما درباره تظاهرات بالینی بیماری که توسط ویروس نقص ایمنی انسانی (HIV) ایجاد می‌شود افزایش قابل توجهی یافته است. در این فصل مباحث و تصاویر متعددی درباره تظاهرات بالینی شایع دهانی، پوستی، چشمی و اطفال عفونت HIV اضافه شده است.

مراقبین بهداشتی امروز باید قادر به فهم پاتوفیزیولوژی پایه بوده و وظیفه خود را به گونه‌ای بشر دوستانه ارائه کنند. حرفه پزشکی هنوز مورد موشکافی و تحقیق وسیعی است. و ما باید تأکید ویژه‌ای بر برخورد انسان دوستانه‌تر در مراقبت بیماران داشته، نقش فرهنگ بر بیماریها را تشخیص داده و فناوری مدرن را تنها برای افزایش ارزیابی بالینی استفاده کنیم و آن را جایگزین ارزیابی بالینی نکنیم. باید همیشه به خاطر داشته باشیم بیمار، انسانی است که از بیماری رنج می‌برد. امیدوارم چاپ حاضر «درست‌نامه تشخیص بالینی، شرح حال و معاینه» را کتابی آسان برای مطالعه، آگاهی دهنده و محرک یافته و آن را به کتابخانه خود اضافه کنید.

مارک - اچ - سوارتز

۱- از آنجایی که این بخش مربوط به تفاوت‌های فرهنگی در جامعه آمریکا می‌شد و برای دانشجویان ایرانی کاربردی نداشت، از ترجمه آن صرف‌نظر کردیم (م).

ز ما هر ذره خاک افتاده جایی
که هستی را نمی بینم بقایی

بماند سالها این نظم و ترتیب
غرض نقشی است کز ما باز ماند

پیش از هر سخن، خدای بزرگ و مهربان را بر تمام نعمتها و الطاف بیکرانش سپاسگزاریم. همانا توکل به خدا و چشمداشت یاری از او بود که ما را بر ترجمه این کتاب جسور کرد و لطف و یاری او بود که هر لحظه نیروی دستانمان و قوت قلبمان شد.

از زمانهای دور تاکنون و حتی پس از این، و همراه با انواع پیشرفته‌ها و نوآوریها در زمینه فن‌آوریهای تشخیص پزشکی، همچنان گرفتن شرح حال خوب و انجام کامل و دقیق معاینه بالینی بیشترین ارزش را در زمینه تشخیص بیماریها داشته است و دارد. این دو کار از یک سو ارزانترین و از سوی دیگر از بهترین و دقیقترین ابزار تشخیصی هستند، تا جایی که در مورد بعضی از بیماریها، شرح حال و معاینه بالینی کامل می‌تواند در بیش از ۹۰٪ موارد پزشک را به تشخیص برساند. بنابراین شاید برای هر دانشجویی که در آغاز راه آموزش پزشکی بالینی است، فراگیری این دو هنر، مهمترین و فوری‌ترین کار باشد و آنچه در این میان از همه مهمتر است، تمرین و ممارست فراوان و استفاده از منبع مناسبی برای مطالعه و فراگیری است. مشکلی که اغلب دانشجویان با آن برخورد می‌کنند اینست که در آغاز کار، وقتی که هنوز دید جامع و کاملی از بیماریها و مشکلات بالینی ندارند، استفاده از اغلب کتابهای آموزش شرح حال و معاینه برایشان بسیار مشکل است. در اینجا ضرورت کتابی که هم از نظر اعتبار علمی در حد بالایی باشد و هم به دانشجویانی که در آغاز راه هستند، دید مناسبی از مشکلات بالینی بدهد، به شدت احساس می‌شود.

این گفته ما نیست، بلکه استادان گرامی و اهل فن نیز بر این باورند که کتاب «درمانه تشخیص بالینی، شرح حال و معاینه» تألیف دکتر سوارتز (Swartz) یکی از بهترین کتابهای موجود در زمینه آموزش شرح حال و معاینه بالینی و حتی بهترین کتاب موجود در نوع خود است. شرح درباره آناتومی، فیزیولوژی، فیزیوپاتولوژی و علائم و نشانه‌های مرتبط با هر دستگاه در فصل ویژه آن دستگاه از برتریهای مهم این کتاب است که منجر به افزایش سطح بینش خواننده نسبت به مشکلات بالینی آن دستگاه شده، زمینه درک بهتر چرایی و چگونگی معاینه‌های مختلف بالینی را فراهم می‌کند. بیان شیوای متن، استفاده از نماهای زیبا و تصویرهای فراوان و گویا - حتی در حد یک اطلس رنگی مشکلات بالینی - و اختصاص چندین فصل کامل و مبسوط به شیوه صحیح گرفتن شرح حال و برقراری ارتباط با بیمار، از دیگر مزیت‌های این کتاب است.

ما تمام توان خود را به کار بستیم تا ترجمه‌ای شیوا و روان ارائه دهیم و معیاری که همیشه در ذهن داشته‌ایم این بوده است که ترجمه کتاب به گونه‌ای باشد که خواننده کتاب احساس نکند یک کتاب ترجمه شده از زبان دیگر را می‌خواند. به جرأت می‌توانیم بگوییم که متن کتاب در مراحل مختلف، از مرحله ترجمه تا مرحله آمادگی برای چاپ و پرینت نهایی، حدود پنج بار با دقت فراوان مطالعه شده است، تا اثر بدست آمده در حد امکان کم غلط باشد ولی باز هم نمی‌توانیم ادعا کنیم که این اثر عاری از اشتباه است و بی‌شک لطف شما عزیزان در گوشزد کردن این اشتباهها، بر غنای کتاب هر چه بیشتر خواهد افزود.

در اینجا چند نکته لازم به ذکر است. اول اینکه، در ترجمه واژه‌های مختلف پزشکی، سعی کرده‌ایم از واژه‌های متداول فارسی، یا واژه‌هایی که شاید متداول نباشند ولی معادل مناسب و صحیحی برای آن واژه به نظر می‌رسند، استفاده کنیم.

دوم اینکه، در بعضی از قسمت‌های کتاب با نظر استادان محترم یا مترجمان، مطالبی باید اضافه می‌شد و یا اصلاح می‌گردید. ولی برای حفظ امانتداری در ترجمه - که در این اثر بسیار به آن پایبند بودیم و به این امر افتخار می‌کنیم - این مطالب به صورت زیر نویس اضافه شده است و جلوی آنها نوشته شده است: (ا.ر) یا (م).

سوم اینکه، فصل سوم کتاب اصلی، فصل جامع و گسترده‌ای درباره تفاوتها و ویژگیهای فرهنگی ساکنان محل نگارش کتاب (آمریکا) بود که به علت عدم کارایی برای دانشجویان و پزشکان کشور ما و با نظر اساتید محترم، از ترجمه آن صرف‌نظر کردیم.

استادان گرانقدر آقایان دکتر توسلی، دکتر اخوت، دکتر اصیلیان، دکتر احمدیان، دکتر بهداد، دکتر کریم‌زاده، دکتر فیض، دکتر قهیری عزیزانی بودند که ضمن بهره داشتن از درجه بالایی علمی، با صبر و علاقه بسیار فصلهای مختلف این کتاب را به دقت مطالعه کرده، نکات ارزنده‌ای را یادآوری کردند که بسیار مفید و راهگشا واقع شد. از صمیم قلب از این استادان گرامی سپاسگزاریم.

در پایان بر خود لازم می‌دانیم که از آقای دکتر مهدی نعمت‌بخش معاونت محترم پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، شورای انتشارات و مدیریت اداره انتشارات که در تأثید و چاپ این کتاب عنایت ویژه‌ای مبذول داشته‌اند، کمال تشکر را بنماییم.

بِنَا تَجَلِّ مِنَّا إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ
مترجمان

بنام خدا

از محقق تا مقلد فرقه‌هاست کاین چو داوود است و آن دیگر صداست

شب قدر است، در چنین شبی می‌خواهند مقدمه‌ای بر همت مردانه‌شان بنگارم و ...
در این روزگار که در کسوت پزشکی در آمدن تنها عشاقی وارسته و دل در گرو علم بسته را می‌طلبند که بدور از سودای هرزه تکاثر تنها به عشق خدمت به مردم و تلاش برای استقلال این بوم و بر و ایستادن این ملت بزرگ بر روی پای خود، راه طولانی و پرفراز و نشیب کنکور و دانشکده و امتحانات پی در پی را به جان خریده‌اند، مشاهده به ثمر نشستن بذر خودباوری آنان، انسان را امیدی دوباره می‌بخشد که اگر چه راه سخت است و پرفراز و نشیب، رهروانی هر دم فزون‌تر با هسته‌هایی در خور این مهم، پای به راه در نهاده‌اند و با نگاه به آینده تنها و تنها افق را می‌نگرند و به پیش می‌تازند، می‌روند و می‌روند ... تا طلوع فجر .
آنچه در پیش رو دارید حاصل شکوفایی بذر همتی است، همت جمعی که مردانه، خود را باور کرده‌اند و از روش معمول دانشجویان، فراتر اندیشیده‌اند و نه اندیشه که عمل کرده‌اند و حاصل خودباوری‌شان قطعاً به این خلاصه نشده که مقدمه‌ای بر کار کارستان آنان است، ترجمه گام اول تألیف است و ... کاین هنوز از نتایج سحر است.

دوستان ما زحمت زیادی را متحمل شده‌اند و حاصل این تلاش برای مطالعه کسانی که در حیطه پزشکی به کار مشغولند و بخصوص برای دانشجویان، انترنها و پزشکان عمومی مفید فایده‌هاست و حتی رزیدنتها و متخصصین با وقوف بر آن می‌توانند از روش و تجارب دیگران اندوخته بگیرند و در کارکرد روزمره از آن بهره‌برند. به ویژه آنکه مطالب کتاب در عین جامعیت بسیار کوتاه و خلاصه شده بوده و از مباحث تنوریک و آکادمیک اجتناب شده است، تنها نکات کلیدی و کاربردی - پراتیک - ارائه می‌شود. نکته‌ای که باید اضافه کنم جایگاه والای کتاب مادر - در سنامه تشخیص بالینی سوارتز - در پزشکی است که خود به خود مستند است و کتاب را بی‌نیاز از توصیف می‌سازد.

در هر حال باور این امر که طب ایران زمانی سرآمد علم زمانه خود بوده است، در این عصر انفجار اطلاعات و علوم، اعجاز‌گرانی دوباره می‌خواهد تا زکریا و سینا و فارابی و ... زمانه خود گردند و نگاه‌ها را از هر سو دگر باره به این خطه بکشانند و ... به این امید که زمانی نه چندان دور Med Line سراسر از مقالات ایرانی انباشته شود.
و آن روز قطعاً دور نیست چرا که مردانی چنین در میانه میدان، تقلید را و نهاده و به تحقیق رسیده‌اند.

گروه همکاران

فصل اول : پرسشهای صلاحیه گر	۱
فصل دوم : واکنشهای بیمار	۲۱
فصل سوم : جمع بندی شرح حال	۳۵
فصل چهارم : معاینه بالینی	۴۳
فصل پنجم : پوست	۵۱
فصل ششم : سر و گردن	۸۷
فصل هفتم : چشم	۹۹
فصل هشتم : گوش و بینی	۱۳۹
فصل نهم : حفره دهانی و حلق	۱۶۳
فصل دهم : قفسه سینه	۱۸۷
فصل یازدهم : قلب	۲۱۱
فصل دوازدهم : سیستم عروقی محیطی	۲۵۱
فصل سیزدهم : پستان	۲۶۳
فصل چهاردهم : شکم	۲۷۷
فصل پانزدهم : دستگاه تناسلی مرد و نرها	۳۰۵
فصل شانزدهم : دستگاه تناسلی زن	۳۲۹
فصل هفدهم : دستگاه عضلانی اسکلتی	۳۵۵
فصل هیجدهم : دستگاه عصبی	۳۹۵
فصل نوزدهم : جمع بندی معاینات	۴۴۳
فصل بیستم : بیمار باردار	۴۵۳
فصل بیست و یکم : کودکان	۴۶۱
فصل بیست و دوم : بیمار سالمند	۵۲۵
فصل بیست و سوم : بیمار بحال	۵۳۹
فصل بیست و چهارم : استدلال تشخیصی در تشخیص بالینی	۵۴۷
فصل بیست و پنجم : پرونده پزشکی	۵۵۹
INDEX	۵۶۵